

SLOVENŠČINA, 4. razred

UČNA TEMA: Priprava na govorni nastop – klasična pravljica

1. Še vedno smo pri pravljicah. Za uvod ponovimo njene temeljne značilnosti.

Kraj in čas dogajanja **nista** določena.

Značilnosti pravljic

Omenjena so **pravljična števila**.

Dogodki se **ponavljajo**.

Pojavljajo se **čudežni predmeti**.

Konec je **srečen**.

Dobre osebe so **nagrajene**. Slabe **kaznovane**.

Vse je mogoče.

Nastopajo **izmišljene osebe, pravljična bitja**.

Nastopajo **dobre in slabe osebe**.

Živali in predmeti govorijo.

2. Za vsako izmed značilnosti navedimo primer.

- kraj in čas nista določena: некоč, pred davnimi časi, za devetimi gorami, v neki vasi, na gradu,...

- čudežni predmeti: zdravilno jabolko, čudežni prstan, čarobna skrinja, ubogljiva palica, ...

- pravljíčna števila: trije bratje, pet sinov, sedem palčkov, za devetimi gorami, ...

- pravljíčna bitja: kralj, princeska, berač, škpat, zmaj, ...

2. Preberimo odlomek znane pravljice. Napisal jo je Hans Christian Andersen, naslov pa je Grdi raček.

Hans Christian Andersen

Grdi raček

Narisala: Marlenka Stupica

Na stari kmetiji daleč na severu je pod velikim zelenim listom sedela raca in potrpežljivo čakala, da se zvalijo njeni mladiči. Nazadnje se je vendarle razpočilo jajce za jajcem in na svet so prilezli majhni rački in račice. Le z enim jajcem je bil križ, saj se ni in ni hotelo razpočiti. Raca je sklenila, da bo na njem še malo posedela.

Nazadnje se je veliko jajce razpočilo. »Gig! Gig!« je dejal mladič in zlezel ven. Bil je zelo velik in zelo grd. Raca ga je gledala: »Tole je pa sila velik raček,« je dejala. »Nobeden onih ni videti tak. Ali je res puran? To bomo kmalu videli. V vodo mora, pa čeprav ga bom morala suniti vanjo.«

Naslednji dan je bilo lepo, vedro vreme. Sonce je sijalo na repinec. Račja mati je šla z vso svojo družino doli k jarku. Pljusk! je skočila v vodo. »Naprej! Naprej!« je spodbujala in račka za račko je štrbunknila noter, voda jim je pljusknila čez glave, a so takoj spet prišle na površje in kar imenitno plavale. Noge so jim šle same od sebe. Bile so vse v vodi in tudi grdi sivi mladič je plaval z njimi.

»Ne, ni puran,« je dejala mati raca. »Glej, kako lepo dela z nogami, kako ravno se drži, moj otrok je! Pa saj navsezadnje je prav lep, če ga le dobro pogledaš. Pogum! Pogum! – Kar za menoj plavajte, povedem vas v široki svet, predstavila vas bom na račjem dvoru. Toda bodite zmerom blizu mene, da vas kdo ne pohodi, in čuvajte se mačk!«

Tako so prišli na račji dvor. Na njem je vladal strašen hrup, tu sta bili dve družini, ki sta se grizli za jeguljino glavo, nazadnje jo je pa le dobila mačka.

»Vidite, tako je na svetu!« je dejala mati raca in začela brusiti svoj kljun, zakaj tudi ona je hotela iti po jeguljino glavo. »Zdaj pa na noge!« je dejala. »Glejte, da se boste spodobno vedli, in

sklonite vrat pred staro raco tam. Od vseh je tu ona najimenitnejša. Španske krvi je, zato je tako debela, in okoli noge ima rdečo krpico. To je nekaj nenavadno lepega in najvišje odlikovanje, ki ga more biti deležna kaka raca. To pomeni toliko, da je nočejo izgubiti in da jo morajo spoznati živali in ljudje! – Dajte, zganite se! Ne postavljajte nog navznoter! Dobro vzgojena račka postavlja noge daleč vsaksebi, prav tako kakor mati in oče. Vidite, tako! Zdaj pa sklonite svoje vratove in recite: 'Gag!'«

Račke so jo lepo ubogale. Toda ostale race okoli in okoli so jih opazovale in čisto glasno dejale: »Poglej jih! Zdaj bomo dobile še privesek! Kakor da ni že nas dovolj! Pfej! Kakšen je tistile tam! Tega ne bomo trpele pri sebi!« In brž je ena od rac stekla tja in grdega račka kavsnila v tilnik.

»Pusti ga!« je dejala mati. »Saj noče nikomur nič žalega.«

»Da, toda on je prevelik in nenavaden,« je odvrnila ujedljiva raca. »In zato ga je treba suvati.«

*Odlomek
Prevedel Rudolf Kresal*

3. Ali se pravljica, tako kot se zanjo spodobi, srečno konča?

Če ste pozabili, prisluhnilimo pravljici v celoti ...

<https://www.youtube.com/watch?v=vqPPeI8Mt9k>

**4. Razmislite in v zvezek odgovorite na vprašanja.
Prosim, pazite na lepopis, pravopis in slog pisanja.**

Ne pozabite zapisati naslova pravljice in njenega avtorja.

- a) V kaj se ob koncu pravljice spremeni grdi raček?
- b) Zakaj ga ima mama kljub njegovemu videzu rada?
- c) Kako z račkom ravna stara raca?
- d) Se ti zdi prav, da race kljuvajo grdega račka le zato, ker se razlikuje od njih? Pojasni.
- e) Smo tudi ljudje pogosto taki, da tistih, ki so drugačni od nas, ne maramo? Opiši primer.

2. Danes boste napisali novo pravljico. Naslov določite sami, jaz pa vam pomagam z uvodom.

Prepišite uvod in nadaljujte s svojo pravljico...

1. Pravljico zapišite **v zvezek**.
2. Vsebuje naj tri odstavke – **uvod, jedro in zaključek**.
3. V pravljico vključite **vsaj šest značilnosti**, ki smo jih našli na začetku ure.
4. Pazite na **pravopis, lepopis in slog pisanja**.
5. Izogibajte se **ponavljanju besed**.
6. Pravljica naj bo dolga **vsaj eno stran zvezka**.
Vrstic ne izpuščajte.

Želim vam veliko ustvarjalnega navdiha.

(naslov moje prve pravljice)

Pred davnimi časi je na jasi sredi gozda stala napol podrta kočura. V njej je živel starec s tremi sinovi. Bila` je njegova zadnja ura, zato je sinove poslal v svet in jim naročil, naj si poiščejo delo.

Sinovi so se neradi ločili od ljubega očeta, a ni jim preostalo drugega, kot da so se podali na pot ...

ČE TE ZANIMA, KAJ BOMO OCENJEVALI PRI GOVORNEM NASTOPU, SI PREBERI ŠE:

Pri govornem nastopu ocenjujemo:

- ustreznost besedilne vrste (klasična pravljica),
- vsebinsko ustreznost, poznavanje značilnosti pravljice, količino informacij,
- izvirnost izmišljene pravljice,
- prepričljivost (uvodna motivacija, dinamika pripovedovanja, nebesedna komunikacija),
- jasnost izražanja,
- besedni zaklad,
- pravorečno pravilnost,
- vtis na poslušalca,
- dolžino govornega nastopa.

ODLIČNO (5)

Učenec upošteva besedilno vrsto (klasična pravljica) ter elemente govornega nastopa (tudi nebesedno komunikacijo).

Vsebina je smiselna, primerno dolga, bogata in izvirna.

Govori razločno, tekoče, glasno, jasno, zanimivo, naravno in jezikovno pravilno – knjižno.

V govornem nastopanju je spreten, sproščen, dobro pripravljen, samozavesten, prepričljiv.

PRAV DOBRO (4)

Učenec upošteva besedilno vrsto. V glavnem upošteva elemente govornega nastopa, ki je dobro pripravljen.

Tema je vsebinsko skromnejša, a smiselna in zanimivo podana. Pripovedovanje je tekoče, razločno, glasno in knjižno z vmesnimi pogovornimi izrazi.

Učinek na poslušalca je dober.

DOBRO (3)

Učenec upošteva besedilno vrsto. Vsebina je smiselna, vendar predolga ali prekratka. Govorni nastop je manj prepričljiv in podajanje nepovezano (premori, mašila). Govori manj razločno, pogosto jezikovno nepravilno.

ZADOSTNO (2)

Učenec značilnosti besedilne vrste ne upošteva v celoti.

Vsebina je nepovezana, prekratka, besedno revna.

V govornem nastopu je neprepričljiv, ni dobro pripravljen.

Povedi so skromno oblikovane. Govori nerazločno in neknjižno (pogovorno).

NEZADOSTNO (1)

Učenec ne upošteva značilnosti besedilne vrste.

Vsebina je nesmiselna, neprimerna.

Nastop je nepripravljen, ne upošteva elementov in navodil za govorni nastop. Govori nerazločno, nesmiselno, neknjižno.

GOVORNI NASTOP

GOVOR

tekoč	2	1,5	1	0,5	0	z mašili
knjižni jezik	2	1,5	1	0,5	0	pogovorni jezik
glasen	2	1,5	1	0,5	0	tih
razločen	2	1,5	1	0,5	0	nerazločen
zelo hiter	0,5	1	2	1	0,5	zelo počasen

VSEBINA

smiselna	2	1,5	1	0,5	0	nepovezana
dolga	2	1,5	1	0,5	0	kratka
bogata	2	1,5	1	0,5	0	besed revna

NASTOP

sproščen	2	1,5	1	0,5	0	boječ
primeren	2	1,5	1	0,5	0	neprimeren

OCENA/ŠTEVILO TOČK: (odl) 5: 20 - 17,5 (pd) 4: 17 - 13,5 (db) 3: 13 - 10 (zd) 2: 9,5 - 6 (nzd) 1: 5,5 - 0

